І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 48. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 14-го БЕРЕЗНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 14, 1962 No. 48. VOL. LXIX.

КЕННЕДІ ВИМАГАЄ ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПРИСПІШЕННЯ ТЕМПУ РОСТУ ЕКОНОМІКИ

Вашингтон. — 12-го березня президент Кеннеді вислав листа до спікера Палати Репрезентантів МекКормека і віце-президента Линдона Б. Джансона, в яких закликає Конгрес приспішити ухвалення законопроєкту про допомогу безробітним, бо ця справа є дуже важна, а урядовий проєкт пересланий Конгресові ще в червні минулого року, і досі не ухвалений, бо його затримала Палатна Комісія Способів і Засобів. Того самого дня Президент приймав в Білому Домі 7-ох представників робітничих спілок, перед якими заявив, що він також турбується справою безробітних. Він також погодився з представниками робітників, що темп економічного росту не є таким, як уряд плянував. Запляновані в 1962-му році суми на інвестиції в фабрики є тільки на 8% більші в порівнянні з 1961-им роком. Президент і його Рада Економічних Дорадників передбачали, що збільшення становитиме 12%. Якщо не буде збільшений темп економічного росту, то уряд мусітиме змінити запроєктовану суму, до якої мала б дійти крайова продукція в цьому році. Вона була передбачена на майже $50 більйонів більша, як в попереднім році, це значить, що мала дійти в 1962-му році до $570 більйонів. Крайова продукція — це вартість всіх випродукованих товарів і виконаних в цьому році праць. Президент просить Конгрес ухвалити якнайскорше законопроєкт про продовження допомоги безробітним, бо вже в квітні цього року коло 150 000 безробітних не зможуть діставати федеральної допомоги, бо їм закінчиться законний реченець. Новий закон дозволив би цим безробітним і надалі користати з фонду для безробітних. В цьому законі є такі важливіші пункти: 1) Стейти мали б збільшити тижневу допомогу безробітним принаймні до половини заробітньої тижневої платні. 2) Повинно бути постійне продовження допомоги, яка досі обов'язувала тільки 13 тижнів після вичерпання законного реченця. 3) До фонду безробіття мали б належати всі затруднені. Досі працедавець зголошував до безробітного фонду тільки тоді, коли він затруднював 4-ох або більше працівників. Ця точка збільшить число осіб, що зможуть користати з допомоги для безробітних на повних 3 мільйони робітників. В Білому Домі були представники Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій: голова Джордж Міні, фінансовий секретар Вілліям Ф. Шніцлер, голова спілки Автомобільних Робітників Волтер П. Рутер та інші.

Програму Союзу для Поступу здійснюється з великими труднощами

Вашингтон. — 13-го березня минає рік, як президент Кеннеді проголосив для держав Латинської Америки так званий Союз для Поступу, який мав в першому році коштувати ЗДА поважну суму дол. 1,029,576,000. Цей десятирічний плян мав вповні змінити економічне, соціяльне і політичне обличчя держав Південної і Середущої Америки. Але в першому році вдалося малощо зробити в напрямку до того, щоб південні американці мали кращі помешкання, працю, землю, школи і могли жити в кращих санітарних умовах. Цю програму почали здійснювати щойно 4 місяці тому, коли 14-го листопада був найменований Теодоро Москозо на адміністратора проєкту Союзу для Поступу. Найбільше вдалося зробити в Перу, де 26,000 шкільних дітей користали з харчової американської допомоги, що збільшило шкільну фреквенцію на 50 відсотків. Великою перешкодою в здійснюванні цієї програми є те, що латинські американські країни не радо співпрацюють із американцями, і не переводять земельної реформи, ані не здійснюють податкової реформи, щоб могти і самим працювати над ростом економіки і освіти, та над збільшенням життьової стопи свого населення.

Вже сьома дитина померла в бінґгемтонському шпиталі від злих харчів

Бінґгемтон, Н. Й. — Лікарі міського шпиталю стараються всіми силами ратувати тих дітей, які були затруєні злими харчами. Медична сестра через помилку дала до харчів солі замість цукру, і це мало такий жахливий наслідок, що ще при кінці тижня померло 4 дітей, а досі число смертних випадків дійшло до 7. Ще 9 дітей поважно нездужають, з того 4 є в критичному стані. Дійсна причина смерти і недуги відома буде аж після секції трупів. В контейнері, з якого брали цукор до дитячих харчів, знайшли сіль. Ця сіль в харчах мала смертельний вплив на деяких немовлят. Діти є у віці від кількох днів до кількох місяців.

В АМЕРИЦІ

● Президент Кеннеді відмовився прийняти дім із фільварком в Нюпорті, Ровд Айленд, який хотів передати на власність уряду ЗДА, щоб президенти цієї країни могли з того дому користати, як із Літнього Білого Дому. Цей дім мали купити від вітчима пані Кеннеді пана Гю Д. Окінклосса. Цей маєток мав коштувати дол. 250,000. Президент Кеннеді заявив, що він замало користав би з цього дому, і тому не варто його для цієї цілі купувати.

● Нюйоркський губернатор Рокефеллер, промовляючи в Портленді, Мейн, заявив, що республіканці не сміють попадати в песимізм тому, що Інститут Публічної Опінії д-ра Геллупа ствердив на основі опитувань, що президент Кеннеді є популярний серед виборців. Республіканці, казав Рокефеллер, мають багато причин бути оптимістами щодо вислідку найближчих виборів.

● Щоденник „Ню Йорк Таймс" у передовій статті виступає проти президента Кеннеді за те, що він іменує на становища суддів самих тільки демократів, і то навіть таких, яких Американське Правниче товариство визнає за „некваліфікованих на це становище". Між найменованими 85 суддями були 7 таких, яких Правниче Товариство визнало за „некваліфікованих", 23 кваліфіковані", 14 — „дуже добре кваліфікованих" і 41 „добре кваліфіковані"

● Сенатор - республіканець із Ню Йорку Джекоб К. Джевітс вніс проєкт в Сенаті, щоб уряд дав дозвіл на приїзд до ЗДА 10,000 нових імігрантів. Це мали б бути вишколені фахівці, деякі з них вже працюють тут, і вони мали б дістати дозвіл на постійний побут в цій країні.

● Летунство з успіхом випустило вже по раз шостий керовану ракету „Мінутмен" із ями в землі. Ракета перелетіла 3,000 миль. Ця ракета користується твердим пальним.

● Американський Червоний Хрест в метропольітальній нюйоркській околиці плянує зібрати дол. 5,734,900 і 140,000 півлітрів крови. Перший Відділ АЧХ в Ню Йорку засновано 80 років тому. Пожертви можна слати до АЧХреста, адреса якого є в телефонічній книзі.

Кастро обмежує харчі для кубинського населення

Гавана. — 12-го березня кубинський диктатор Фідель Кастро повідомив населення, про дальше обмеження харчів для населення. Відтепер можна буде купувати найважливіші харчі — риж, фасолю, біб і всі товщі тільки на картки. Товщі і всілякі олії були раціоналізовані вже від минулого року в деяких районах. В більших містах обмежені будуть і такі товари як мило, паста до зубів та дезинфекційні засоби, яких починає бракувати. Кастро говорив про ці обмеження через телевізію і казав, що харчів не вистачає на Кубі, бо капіталісти із ЗДА припинили торгівлю з Кубою. В районі Гавани на картки продаватимуть також городину, яйця, молоко, рибу, і м'ясо волове та куряче. Покищо не є відомо, від коли нові зарядження будуть обов'язувати. Кастро назначив окрему Національну хунту, яка буде дбати про розподіл харчів. В ній будуть заступлені представники робітників, уряду і Крайового Інституту Аграрних Реформ.

Голова Республіканського Комітету про найближчі завдання своєї партії

Вашингтон. — Голова Крайового Республіканського Крайового Комітету конгресмен Вілліям Е. Міллер заявив на телевізійній програмі, що республіканці повинні тепер зосередитися на тому, щоб виграти найближчі конгресові вибори, що будуть в листопаді ц. р., а не думати те, що буде в 1964-му році, і не творити блоки в користь Ніксона чи Рокефеллера. На думку Міллера губернатор Рокефеллер виграє цьогорічні вибори, бо його розводова справа не пошкодить йому серед виборців. Тоді Рокефеллер буде „поважним змагуном на кандидата на президента в 1964-му році". Покищо ще немає республіканського кандидата на президента в 1964 році. Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон, на думку Міллера, мусить виграти губернаторські вибори в цьому році, і тоді може думати про президентську кандидатуру в 1964-му році. Без цьогорічної виборчої перемоги Ніксон в 1964 році буде „неживим" політиком.

Генерал Картер найменований на заступника директора Центральної Розвідчої Агенції

Вашингтон. — 9-го березня президент Кеннеді наменував 52-річного генерал-майора Маршалла С. Картера на заступника директора Центральної Розвідчої Агенції, головою якої є цивіліст Джан МекКон, що прийшов на місце Аллена В. Доллеса. Цю номінацію має затвердити ще Сенат, але генерал Картер почав працю ще перед вирішенням Сенату. Ген. Картер близько співпрацював із генералом Маршаллом під час другої світової війни і пізніше, коли Маршалл був членом кабінету Трумана. Згідно з директивами Президента з 16-го січня, новий військовий заступник директора ЦРА матиме „більшу відповідальність як його попередник". Генерал Картер, — це командант армійських летунських резерв і армійської летунської школи в Тексасі. До Вашингтону прибуде після передання служби, що має статися вже в цьому тижні.

Мати Президента має перейти поважну операцію

Бостон. — 12-го березня мати Президента 71-річна пані Ровз Кеннеді відійшла до шпиталю св. Єлисавети, щоб в дні 13-го березня перебути поважну операцію тазової пропуклини. Оперувати має спеціяліст д-р Рой Гефферман. В шпиталі мають бути численні члени родини пані Кеннеді. З Вашингтону повідомили, що президент Кеннеді не буде в шпиталі, він телефонічно інформується про стан здоров'я матері. Лікарі не вважають цю операцію за небезпечну. Батько Президента Джозеф Кеннеді перебуває на Флориді, невістка, дружина Президента в Індії.

В Клівленді взяло участь понад 1,500 осіб в Шевченківському концерті хору ім. Тараса Шевченка

Клівленд. — Влаштований у неділю дня 11 березня ц. р. клівлендським Хором ім. Тараса Шевченка святочний концерт на пошану Патрона Хору, зустрівся і захопленим прийняттям громадянства, яке в числі понад 1,500 осіб виповнило велику залю авдиторії Парма Сіньйор Гайскул. Стодванадцятичленний хор та 50-членна філгармонійна оркестра під батутою проф. Ярослава Барнича запрезентувала численно зібраній публіці багатий концертовий репертуар із кантатою Миколи Лисенка „Б'ють пороги". Блискуче були виконані теж „Вечерниці" Ніщинського, які виповнили другу частину концерту. Фортепіяновий супровід був у руках п-ні Ірини Заячківської - Гаврилюк. Балетну групу подготовляв балетмайстер Леонід Дмитренко. Святочну промову англійською мовою та українську доповідь під назвою „Шевченко й українська пісня" виголосив голова Хору д-р Тарас Антонович. В концерті взяло участь поважне число американських гостей. Присутнім на концерті передавав своє вітання головний прокуратор та кандидат на губернатора стейту Огайо п. Марк МекЕлрой.

Бл. п. д-ра Никифора Гірняка похоронено у Філядельфії при великому здвизі народу

Філядельфія. — Останнім етапом похоронів бл. п. д-ра Никифора Гірняка, отамана Українських Січових Стрільців та видатного педагога й військового історика, було перевезення в четвер 15 ц. м. його домовини з Кліфтону, Н. Дж., до Філядельфії, Па., і складення її на католицькому цвинтарі в Факс Чейз, біля домовини його старшого брата, о. кан. Юстина Гірняка. Така була остання воля Покійного. Похоронний обряд перевів о. д-р Володимир Пелліх в асисті о. сов. О. Трешневського, о. Василя Головінського (колишнього УСС-а), о. Петра Липина та о. Миколи Стира з Честеру, колишнього односельчанина Покійного. Над свіжою могилою промовляли: від Братства Українських Січових Стрільців Андрій Кігічак, від „Пласту" проф. Леонід Бачинський з Клівленду, від Головної Управи ОбВУА д-р Володимир Галан, який прощав почесного члена ОбВУА, від ОДВУ й усіх націоналістів д-р Теофіль Бак - Бойчук та від Представництв Прихильників Української Народної Республіки інж. Михайло Курах. На цвинтарі зібралась велика кількість громадян. У звіті з Панахиди в Кліфтоні з минулої середи через недогляд пропущено, що приявним був також ген. Олександер Загродський.

БІЛЯ МОГИЛИ ГАНДІ В НЮ ДЕЛІ

Дружина президента Кеннеді — скинувши черевики згідно з індійським звичаєм — складає китицю цвітів на могилі батька новітньої Індії Магатми Ганді.

Дружину президента Кеннеді вітали оваційно під час її приїзду до Ню Делі

Ню Делі, Індія. — Дружина президента Кеннеді, яка прибула до Індії в понеділок, дня 12-го березня ц. р., зустрілася в Ню Делі із дуже теплим, а то й оваційним прийняттям збоку населення цієї індійської столиці. Відвідини пані Кеннеді, в Індії получені з відвідинами в Пакістані триватимуть два тижні і вони є півофіційні. Перший день свого перебування в Ню Делі „перша леді" ЗДА присвятила огляданню видатних архітектурних і мистецьких пам'яток Ню Делі і склала теж китицю білих рож на могилі Магатми Ганді, основоположника незалежної Індії. Під час цієї офіційної церемонії і всюди, куди пані Кеннеді переїздила, вітали її ентузіястично маси людей, особливо ж жінок і дітей зодягнених у барвисті національні одяги. Прибула пані Кеннеді до Ню Делі літаком з Риму і вже на летовищі у приявності яких п'ять тисяч індійців й американців вітали її індійський прем'єр Неру і посадник міста Ню Делі Шам Нат. Донька прем'єра Неру Індіра Ганді вручила їй китицю цвітів. У першому дні свого перебування в столиці Індії пані Кеннеді відбула відвідини в резиденції індійського уряду, взяла участь в сесії парляменту і склала візиту президентові Індії Расидра Прасадові.

У Сх. Німеччині заповідають ще строгішу партійну диктатуру у хліборобстві

Берлін. — Східньо-німецький диктатор Вальтер Ульбріхт, промовляючи на 3-денному хліборобському конґресі в Маґдебурґу до 2.000 делеґатів, повторяв здебільша погрози, що їх Хрущов говорив на адресу підсовєтських сільських господарників. Ульбріхт заповів, що в майбутньому сільське господарство мусить бути під строгішою контролею, ані ж було досі, при чому повідомив, що 920 партійних службовиків знято з адміністраційних посад і вислано в край для керівництва хліборобськими фармами та для контролі над ними. Водночас Ульбріхт заповів, що у зв'язку з необхідними інвестиціями в сільське господарство мусять зрости ціни на хліборобські плоди, при чому особливо назвав картоплю, ринкова ціна якої повинна покрити кошти продукції. Ульбріхт не міг промовчати факт, що головною причиною невдачі сільсько-господарської продукції в Східній Німеччині є ворожість народу до панівного режиму, але цей факт замаскував твердженням, наче б „саботажами" в сільському господарстві займалися „недобитки нацизму", з якими він заповів безпощадну розправу. Він закликав міську молодь до добровільної праці в сільському господарстві, але західні коментатори відразу вважають цей заклик голосом у пустині, тим паче, що теперішня примусова бранка в Східній Німеччині ще з сел забере молодь, придатну до хліборобської праці.

„Тризуб" репрезентуватиме ЗДА в міжнародних футбольних змаганнях

Вже 8-го квітня ц. р. „Тризуб", Філядельфія, виїде на міжнародні футбольні змагання з першуном Мексика С. К. „Ґвадаляхара" у місцевості Ґвадаляхара в Мексику. Це будуть перші змагання із цілого циклу зустрічей „Тризуба", знаного під англійською назвою як „Юкреніен Нешенелс", чемпіона і репрезентанта ЗДА, в започаткованих розграх за першість Північної та Середньої Америки. Саме перед кількома днями представники футбольних союзів країв Північної та Середньої Америки на своїх зборах в Панамі вирішили створити міжнародний футбольний союз під назвою „Футбольна Федерація Північної і Центральної Америки та Карайбських Островів" і там же вже проголошено початок гор першунів всіх країв, охоплених цією організацією. До Федерації приступили покищо: ЗДА, Мексико, Панама, Ґватемаля, Костаріка, Гаїті, Нікараґва, Голляндські Атиллі, Сальвадор, Голляндська Ґвінея і Гондурас. Футбольна дружина „Тризуба" одержала теж запрошення від представників цілої групи середньо американських футбольних союзів відбути цього року під час вакацій двомісячне турне для змагань з кращими дружинами футболу їхніх країн.

● В Західній Німеччині закінчується вишкіл нової піхотної дивізії. 18 травня передадуть її в окремій церемонії під командування збройними силами Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО). В наступному році має завершитись програма поставлення Західньою Німеччиною на ноги 12-х змоторизованих дивізій. Нове зброєння Західньої Німеччини почалось в 1955 році, всупереч вересковї Москви.

БЕРЛІН БУВ ТЕМОЮ ПЕРШОЇ НАРАДИ РАСКА З ГРОМИКОМ У ЖЕНЕВІ

Женева. — Тригодинна розмова державного секретаря Діна Раска з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком, переведена в минулий понеділок 12-го березня у Женеві, не дала ніякого позитивного висліду. Мова була головно про Німеччину й Берлін. За твердженням газет, Громико не поступився ні трохи з давнього совєтського становища, що вимагає міжнародної леґалізації для поділу Німеччини, визнання суверенности Східньої Німеччини та відкликання західніх гарнізонів із Західнього Берліну, що перетворився би в „вільне місто". На ті американсько-совєтські розмови в Женеві впала тінь від саме в той день оприлюднених двох листів Громика до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, формально у відповіді на його запит з січня ц. р. щодо суґестій, як вимнути небезпеку атомової війни. Громико у першому своєму листі пропонує скликання спеціяльної сесії Генеральної Асамблеї для ухвалення міжнародної конвенції про заборону вживати атомову зброю. Та конвенція мала б заборонити продукцію атомової зброї та наказати знищення всіх її запасів. У другому листі говориться про створення безатомових зон, не тільки в середній Европі, але також на Далекому Сході і в Африці та про заборону атомовим державам ділитися атомовими тайнами з будь-якими іншими державами, про заборону передавати їм атомову зброю та втримувати у чужих країнах атомові бази. Державний секретар Дін Раск і британський міністер закордонних справ лорд Гюм, дізнавшись щойно з преси про ті звернення свого теперішнього розмовця в Женеві до генерального секретаря Об'єднаних Націй, прийшли до переконання, що Совєтам залежить лише на використанні Женевської конференції роззброєння для пропагандивних цілей і що ціла та конференція по всій вірогідності перетвориться в пропагандивний бій між Сходом і Заходом — твердять західні кореспонденти в Женеві. В обох листах Громика нема ані слова про міжнародну контролю. Конференція роззброєння формально буде відкрита в середу пополудні. Перше її засідання — а може й більше їх буде присвячене в цілості процедуральним справам: виборові президії, устійнення часу нарад ітд. Справа договору про припинення ядрових експериментів не була покищо заторкувана в розмові з Громиком. Коли ж Дін Раск і лорд Гюм запротестували перед ним проти перешкоджування альянтським літакам в „летунських коридорах" між Західнім Берліном і Західньою Німеччиною, то Громико відповів, що йому нічого про це не відомо! Наступна зустріч західніх міністрів з Громиком була призначена на вівторок.

Міжнародне роззброєння посилило б, а не послабило західню економіку

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант оприлюднив витяг звідомлення економістів із десятьох країн, які студіювали можливості наслідків міжнародного роззброєння на економіку західнього світу. У тому звіті рішуче заперечується твердження комуністичних аґітаторів, наче б капіталістичні держави підтримували у себе економіку державними замовленнями на зброєння й те зброєння лежало в інтересі капіталістів. Західні економісти доказують, що роззброєння посилить, а не послабить економіку, бо збільшить внутрішню консумпцію та вможливить переведення великих інвестицій в мирний промисл, у сільське господарство та в такі ділянки загальної потреби, як народне здоров'я, шкільництво, мешканевий промисл, розбудова шляхів і інше. Коли закриються дослідні станиці й лябораторії для військових цілей, то поширяться ж дослідні центри для ділянок мирного промислу. Зросте зацікавлення реалізацією великих проєктів на космічну скалю та покращає політичний клімат у всьому світі, який сприятиме раптовому поширенню міжнародної торгівлі. Економісти признають, що можуть настати тимчасові труднощі з переміщенням робітників із фабрик, що працюють для військових цілей, у фабрики мирного виробництва, але водночас звертають увагу, що здебільша саме робітники військового промислу належать до кваліфікованих. Економісти пригадують, що після загальної демобілізації в 1945 році Захід не мав господарських труднощів, а навпаки — прийшов розквіт економіки.

Папа пригадує, що його відвідав Айзенгавер

Рим. — Папа Іван XXIII, у промові до журналістів і групи жінок, які товаришили пані Джаклін Кеннеді, дружині Президента, пригадав в минулу суботу, що в 1959 році, подорозі до Туреччини, відвідав його тодішній президент Д. Д. Айзенгавер. Папа, який свого часу був папським нунцієм в Туреччині, просив Айзенгавера передати від нього привіт тодішньому президентові Туреччини, Селялові Баярові. През. Айзенгавер — оповідав Папа — дійсно виконав це доручення і він, Папа, чув, що американський і турецький президенти мали тоді сльози в очах, усвідомивши, що голова Католицької Церкви передає привіт через протестантського президента мусульманському президентові.

У СВІТІ

● У Москві відкрили вже для відвідувачів перероблений мавзолей, з якого викинули домовину з Сталіним та залишили одного Леніна. Мавзолей закрито 24 січня для переведення „внутрішнього ремонту". Домовину Сталіна забрано ніччю на 31 жовтня мин. року, після того, як на тодішньому партійному збіговищі знову гостро тавровано Сталіна. Сталін лежав поруч Леніна від своєї смерти 5 березня 1953 року. Тепер над мавзолеєм є тільки одно прізвище „Ленін". Сталін похоронений поруч інших видатних комуністичних ватажків біля Кремлівського муру.

● Колишній міністер закордонних справ Ґетано Мартіно атакував прем'єра Амінторе Фанфані, що той в заплату за ліво-соціялістичні голоси в парляменті нібито погодився, щоб З'єдинені Держави забрали геть з італійської території свої морсько-летунські бази. Прем'єр Фанфані не реаґував негайно, а обіцяв відповісти згодом. Він заперечив тим закидам.

● В Прізрені, малому югославському містечку недалеко альбанського кордону, судять сімох селян і вчителя місцевої школи за шпигунство у користь Альбанії. Два обвинувачені признались, що вони перейшли нелегально кордон в сторону Альбанії з різними військовими і політичними інформаціями та що, перейшовши курс шпигунства в Альбанії, вернулися до Югославії із крісами та амуніцією.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25 — Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Політика і роззброєння

Нова міжнародна конференція в справах роззброєння, яка починається 14-го ц. м. у Женеві, не здобула б такого розголосу і не притягала б до себе такої уваги, якби справа роззброєння не в'язалася найтісніше з усією поганою міжнародною ситуацією. Літом - осінню 1945-го року, коли тільки закінчилась друга світова війна, Захід швидким темпом тотально здемобілізувався, йдучи за популярним, але політично короткозорим гаслом „хлопці, додому!" Коли ж Совєти використали ту західню легкодушність і підпорядкували собі цілу Східню й Середню Европу по Дунай і Шпре, Захід почав мерщій збройтися. А коли большевики викрали в Америці таємницю атомової зброї, то перегони у зброєнні поширились і на атомову, а згодом і на ракетну зброю. Отож російсько - комуністичний імперіялізм був і по нинішній день є сутньою причиною перетворення світу у велетенський арсенал. Безпосередніми актуальними цілями того імперіялізму є Берлін і Південь Азії, а найбільшою причиною перманентної міжнародної кризи — Німеччина, східню частину якої Москва обернула у свого сателіта й випадову базу проти Заходу.

В цій ситуації нова конференція в справах роззброєння не має найменших виглядів на будь-який поступ, бо річ не в принципах, нібито вже прийнятих Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй, зокрема стверджених американсько - совєтською деклярацією, а в тій напруженій політичній ситуації, яка ніякого роззброєння не дозволяє. Тому й заяви Хрущова про „генеральне і тотальне" роззброєння звучать, як глум над здоровим розумом, і насправді є цинічною пропагандою, обрахованою на тих азійсько-африканських примітивів, які не розуміють ані европейської політичної ситуації, ані російської дипломатично - військової гри. Але розуміють її політичні верхівки у Москві і в західніх столицях. І саме тому ще за три дні перед відкриттям конференції роззброєння, в якій мали б брати участь репрезентанти 18 держав, а після проголошення бойкоту її Францією — 17 держав, почалися наради трьох міністрів закордонних справ — ЗДА, Британії і СССР. У тих їхніх нарадах мова не про роззброєння, а про найбільш запальні пункти у широкому світі, які створюють таке міжнародне напруження, що диктує збройтися, а не роззброюватись.

Чи існують будь-які вигляди на те, щоб між Заходом і Сходом прийшло до порозуміння у справах Німеччини, Берліну і Південної Азії? Чи існує можливість порозумітись у мілітарній справі, незалежній від загальної проблеми роззброєння, а саме — щодо договору про припинення ядрових експериментів? Ключ до ситуації, як і увесь час від 1945-го року, знаходиться в руках Москви, і тому ніхто не всилі відповісти ясно й певно на поставлені тут запити. Логічно виходило б, що різкі й непоступливі заяви Хрущова, Громика та керівних совєтських газет „Ізвєстій" і „Правди" в усіх вищезгаданих справах, виключають порозуміння. З другого боку так само логічно — з уваги на гострі харчові труднощі в СССР і на конфлікт між Москвою і Пейпінгом — Совєти повинні б поступитися і шукати нової „передишки", потрібної їм для консолідації справ всередині СССР і комуністичного світу. Як вони вирішать і яку застосують тактику в Женеві, чи будуть горожитися спершу тільки про людське око, а згодом поступляться — це відомо тільки Господеві і кремлівським ватажкам.

Міркуваннями на цю тему саме й переповнені цього тижня всі газети у світі. Ніхто з них і не бере під увагу можливости, щоб Москва могла виректися своєї завітної мрії - цілі. Але коли б вона поступилась бодай у справах Берліну, Південного В'єтнаму чи атомових експериментів, зникло б мариво нової війни бодай на якийсь час. В противному випадку воно стане ще грізнішим. Тому слушно очі всього світу звернені тепер на Женеву.

Не м'ясо, а бомби

„Приріст поголів'я є, а м'яса на ринку бракує"; „нам потрібні не пусті фрази про розв'язання зернової проблеми, а зерно та інші продукти"; „в результаті послаблення керівництва сільським господарством поставлене під серйозну загрозу виконання семирічного пляну виробництва сільсько-господарських продуктів", — усе це дослівні цитати з доповіді Хрущова, виголошеної в перший день московського пленуму ЦК КПСС і надрукованої в перекладі у видаваній українською мовою совєтській пресі. На підставі таких і інших стверджень, якими переснована була доповідь Хрущова, політичні обсерватори й читачі совєтської преси зробили єдино можливий висновок, що совєтське сільське господарство опинилося у важкій, кризовій ситуації. Такий катастрофальний стан підкреслювали у своїх коментарях з цього приводу, аналізуючи промову Хрущова, західні політичні обсерватори й фахівці в совєтських справах.

Але прийшла п'ятниця, 9-го березня ц. р., останній день московського пленуму ЦК КПСС — і Хрущов зробив несподіваний зворот у своїй песимістичній оцінці совєтського сільського господарства. При цьому він накинувся з лайкою на західню пресу за те, що, мовляв, її редактори не вміють читати надрукованого і роблять фальшивий висновок про якусь неіснуючу кризову чи й катастрофальну ситуацію з сільським господарством СССР. „Нехай собі імперіялісти горлають про кризу, — кричав у п'ятницю Хрущов, — ми, товариші, знаємо, що немає ніякої кризи в нашому сільському господарстві".

Звичайно, коли б таку заяву виголосив голова якоїсь демократичної держави на Заході, то його не тільки гостро за це критикували б, але й безоглядно висміяли б. У Совєтському Союзі таку заяву прийняли оплесками, хоч і Хрущеву, і всім членам ЦК, і всім читачам совєтської преси відомо, що скликаний був пленум ЦК КПСС для „поліпшення" справ у сільському господарстві, і що п'ять днів ішла там мова про завдання партії в цій саме ділянці, а не про якісь інші питання.

Про боротьбу ж із кризовими явищами в сільському господарстві СССР свідчать і прийняті березневим пленумом ЦК КПСС постанови. В усіх дев'ятьох точках цих постанов говориться тільки про те, як усунути недоліки в керівництві сільським господарством, як боротися з фатальною у своїх наслідках системою в совєтському хліборобстві, говориться про заходи для забезпечення сільського господарства відповідною кількістю машин, штучних добрив і т. п. Про всі ці справи при нормальному розвитку господарства не було б взагалі потреби говорити. А коли була мова, то, значить, криза в сільському господарстві таки існує, і то важка, якщо взяти до уваги, що 230 керівних членів компартії п'ять днів радили над тим, як зарадити ситуації, і у висліді своїх нарад вирішили перебудувати в котрий уже раз все керівництво сільським господарством СССР.

Заперечуючи наявність кризи в сільському господарстві, Хрущов водночас підкреслив, що не може бути й мови про зниження продукції важкої індустрії і про хоч би й найменшу редукцію чи обмеження збросння Совєтського Союзу за рахунок сільського господарства. „Військова готовість і сила, — заявив Хрущов, — є основою існування соціялістичної держави, її розвитку й успіхів". Коротко кажучи, проблему харчі чи зброя Хрущов вирішив категорично в користь останньої.

Різкий зворот Хрущова від понеділкового м'яса до п'ятницевих ракет і бомб можна пояснити тільки тим фактом, що вся совєтська політика спрямована сьогодні виключно на збільшення мілітарного потенціялу СССР. Хрущов — головний реалізатор цієї політики, а його виступи з вимогами поліпшити добробут населення є тільки звичайним замилюванням очей.

КУЛЬТУРНИЙ ОБМІН

В четвер минулого тижня підписано третій з черги договір ЗДА з СССР про так званий культурний обмін, — „так званий" тому, що він стосується культури тільки в невеликій частині, а насправді зродився з політичної ситуації і має на увазі політичні цілі. Ідея такого „культурного обміну" виринула на нарадах Женевської конференції „на вершинах" у 1955-му році, коли то ЗДА, Британія і Франція, вказуючи на совєтську „залізну заслону", як на одну з головних причин існуючого міжнародного напруження, настоювали на її скасуванні чи „проріджені". Мова про це була між прем'єрами Британії, Франції та СССР і президентом ЗДА при точці „Поліпшення східньо-західніх економічних і культурних взаємин". Але щойно 29-го січня 1958-го року підписано перший договір між ЗДА й СССР про культурний обмін. Хоч дворічний балянс цього договору був дуже скромний, обидві сторони прийшли до переконання, що навіть в часі загострення східньо - західніх політичних взаємин і зросту міжнародного напруження треба зберігати той культурний обмін, як фірточку, що може пригодитися для поліпшення загальних відносин, і як назверхній показчик, що обидва світи не розмежовані не перелазним муром. І тому 24-го листопада 1959-го року підписано подібну другу дворічну умову, а 8-го березня цього року — останню, знову на два роки.

Отож вихідною точкою для такого обміну театрально-музичними, хоровими й танковими ансамблями, взаємних відвідин учених, господарників і фахівців різних ділянок, обміну відомостями з ділянки техніки, медицини і хліборобства, радіо-телевізійними програмами і фільмами, — вихідним пунктом для такого обміну є теорія мирного співіснування „двох відмінних економічно - суспільних устроїв". Відомо, що Совєти вважають, що те співіснування є кращим за криваву війну засобом для осягнення завітної комуністичної цілі, — а Захід уважає, що в тому співіснуванні підсовєтські громадяни, пізнавши дійсну суть західньої демократії і дійсний спосіб життя Заходу, перестануть дивитися на комунізм очима його професійних пропагаторів. Большевики використовують більшу свободу рухів, що їх дає співіснування для посиленої підривної роботи, використовують демократію — для угроблення демократії. Захід не має на терені СССР можливостей вести ту пропаганду, що її мають большевики в усіх західніх країнах. Тому, наприклад, не допускають большевики до СССР західніх книжок, журналів, газет та фільмів за принципом того вільного пересилання і продажу, що існує в усіх західніх країнах. Це ділянка строгої регляментації і предмет суворої совєтської цензури. Так само тільки дуже невелике число американських студентів можуть виїздити на студії до совєтських високих шкіл, бо хоч там і піддають їх тій „індоктринації", якою є навчання всіх дисциплін через призму марксистського матеріялізму, проте, з патологічного страху перед шпигунами, большевики гостро обмежують можливості їх праці в лябораторіях і архівах, не дозволяють теж свобідно роз'їжджати по території СССР.

В цих умовинах договір про культурний обмін завжди дає більші користі Совєтам, як Америці. Американська державна верхівка знає це і погоджується з цим саме з уваги на той політичний момант — щілинки в залізній заслоні.

Цей офіційний культурний обмін дає вузькі й малі можливості взаємин між американськими й підсовєтськими українцями. Мистецьких ансамблів чи збірних становопрофесійних екскурсій, зложених з представників окремих національних груп в ЗДА до СССР не допускають. Зате з УССР іноді приїздять сюди такі ансамблі та видатні діячі культури. Відомий музиколог Василь Витвицький правильно радив на сторінках „Свободи", щоб американські українці, зустрічаючись з земляками, які приїздять в рамцях культурного обміну, перестали говорити з ними мовою політичних пропагаторів, а говорили, як фахівці-культурники з даних ділянок. Якщо культурний обмін в засаді визнає потребу „взаємного кращого пізнання", то найкраще можна дати пізнати позитивні вартості американсько - української громади інформаціями про її конструктивні цілі й діла в усіх ділянках.

В. Лясовський

ТАЄМНИЦІ КРЕМЛІВСЬКОЇ ТРУПАРНІ

Хвиля регабілітацій, що охопила значне число колишніх „ворогів народу", знищених московським „правосуддям", починає загортати прізвища навіть найзапекліших антикомуністів і москвофобів. Замаскованих, таких, як Довженко, після довгих років цькувань і заслання, регабілітовано ще за життя у вірі в правдоподібність, що концтаборове „інтермеццо" або стане для них достатньою осторогою проти ворохобного мислення, або просто переформує їх, як ось Остапа Вишню, у живі ганчірки, які за указом здатні вірити, що чорне — біліше від снігу.

Про невдачу московського трансформаційного забігу на особі Довженка я мав недавно нагоду писати на цих сторінках.

Інакше сталося з іншими „ворогами народу", найвидатнішими постатями доби нашого культурного відродження, Миколою Кулішем і Лесем Курбасом. Сталінський механізм відукраїнізовування України аж ніяк не міг знищити цих двох велетнів. Надто яскраво вони заманіфестували себе непридатними до будь-яких трансформацій. Перший з них явним переходом з комуністичних на націоналістичні позиції, другий неприховуваною погордою до „старшого брата" і незмінно ворожою поставою до большевизму. Їх знищено, їхні прізвища вилучено з реєстру будь-коли існуючих, а їхню творчість зроблено небувшою.

Це діялося в епоху культу особи.

Зі смертю Сталіна до широкого віяльця русифікаційних методів і національних душогубств, доконуваних на народах СССР, а в першу чергу на українському народі, прибувають нові оригінальні десені. Читаймо лиш:

Пам'яті Леся Курбаса

У Харківському Театральному Інституті відбувся вечір, присвячений творчій діяльності народного артиста УРСР, Леся Курбаса (Олександра Степановича Курбаса).

Вшанувати пам'ять одного з зачинателів українського революційного драматичного театру до Харкова прибули артисти з різних міст України. На вечір прийшли х кіевські актори, представники громадськости міста, письменники, художники, театральна та студентська молодь.

Ректор Інституту Л. Власюк розповів присутнім про Леся Курбаса, схарактеризував його творчий шлях. Спогадами про видатного артиста поділилися Л. Черкашин, В. Василько, Б. Тягно, Ф. Радчук, І. Муратов, М. Савченко, Б. Норд, О. Сердюк. Вони відзначили, що театр „Березіль" (тепер Харківський Театр ім. Т. Г. Шевченка, яким свого часу керував Курбас) відіграв позитивну роль у створенні українського радянського театру. Потім було зачитано телеграми, що їх надіслали визначні майстри української сцени, М. Крушельницький, Є. Петрова, В. Скляренко, Н. Ужвій та інші, кому довелося працювати разом з Лесем Курбасом".

„Літературна Газета", ч. 94, 28/XI 1961 р.

Зміст цитованої зі совєтської преси замітки можна розуміти як продовжування наркотизації української національної неприборканости перед остаточними розрізами її б'ючок.

Хрущов робить спробу замінити валуєвсько - сталінський метод заперечування на метод потверджування. Потвердити причетність творчої діяльности „інакомислячих" і за це знищених найвидатніших українських культуротворців і — ущільнити їхню духову спадщину з процесом „соцбудівництва". Потвердити величину знищених мистців, звівши їхній націоналізм до малої літерки заблуджень, що їх „старший братуха" великодушно їм прощає, бо ж не націоналізм характеризує зміст і форму їхньої творчости, а геніяльність їхніх талантів, революційність. Революційність не інакша як лише та, що ознаменувала „подвиги для прогресивного людства і гуманізму" постишевих, дзержинських та єжових . . . Не заперечувати націоналістичної стихії, що бурлить у всіх побутових і культуротворчих проявах під'яремного українства і кошеної в добу культу особи сталінською косаркою, а зробити її динаміку допоміжним фактором у боротьбі москвичів за світову гегемонію.

Чого ж тоді бунтуватися українському націоналізмові, коли навіть Курбаса, того культурницького прапороносця, поставлено поруч інших подвижників будівництва московської імперії?

Звичайно, під шумок беатифікації вчорашніх, виклятих ворогів народу проходить дуже посилена, але мережливо тонка русифікаторська робота.

Доконують її в розвалюванні бастіонів національного спротиву українського села його урбанізуванням. В недоступності української книжки до читацької маси обрізуванням її тиражів. Витіснюванням української мови з установ, шкіл і побуту. Втискуванням в українські міста й села російської мови з допомогою преси, радіо, театру й фільмів, кручених в українських кіностудіях на основі сценаріїв, опрацьованих за відомими творами українських клясиків, але — в московській мові. Замазуванням різниць між культурами „двох братніх народів" включно з усуванням кличного відмінку з української граматики. Свідчення про успіхи, бодай поверхові, цих останніх забігів привозять нам з України

(Закінчення на стор. 4-тій)

Петро Одарченко

ТРАДИЦІЇ ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

III

У своїй літературній творчості Франко був найпослідовнішим продовжувачем традицій великого Кобзаря. Під впливом творів Шевченка Іван Франко швидко вирвався із задушливої клітки москвофільської поезії і став на шлях не зовнішнього наслідування образів Шевченкової поезії, а на шлях самостійного, творчого продовження ідейної лінії великого поета. Франко застерігав і інших поетів від наслідування зовнішніх ознак стилю Шевченка, бо „той окремий стиль, який вніс він (Шевченко) у нашу поезію, був властивий йому, був його індивідуальний стиль. Хоч і як легко видавалося наслідувати його, та проте під руками інших він виходив паперовою квіткою, а часто подобав на карикатуру".

І сам Франко, як геніяльний поет, глибоко усвідомивши величні Шевченкові заповіти, пішов вперед по шляху, вказаному великим Шевченком, розвиваючи в нових умовах Шевченкові ідеї й знаходячи нові мистецькі засоби для їх виразу. „Що автора „Каменярів" та „Мойсея" треба визнати за найсильнішого з представників пошевченківської творчости, — каже М. Зеров, — що його місце в історії українського письменства поруч Шевченка і Лесі Українки — в цьому не сумнівається ніхто".

Вірною учeницею Шевченка була геніяльна поетка українського народу Леся Українка. Вона глибоко зрозуміла дух Шевченкової поезії і так само, як і Франко, стала палкою проповідницею ідей Великого Кобзаря. В своїх віршах, присвячених Шевченкові, Леся Українка підкреслила, що велика заслуга Шевченка полягає в тому, що він не продав свого великого таланту чужинцям, а залишився вірним своєму поневоленому народові, що він „орав свою рідну ниву, рідні перелоги". Леся Українка особливо відзначає безмежну жертовну любов Шевченка до України:

„Він перший за свою любов
Тяжкі дістав кайдани,
Але до скону їй служив
Без зради, без омани.

Усе знесла й перемогла
Його любови сила.
Того ж великого вогню
І смерть не погасила".

Великою Шевченковою любов'ю до України горіли серця Франка і Лесі Українки. Найсильніший вираз цієї любови до Рідного Краю і до поневоленого українського народу знаходимо в безсмертній поезії Шевченка „Мені однаково". В ім'я визволення уярмленої Ватьківщини поет ладен піти на найбільші жертви — на відмову від особистого щастя, навіть на відмову від пам'яті за принесену поетом жертву, на остаточне самозречення навіть у майбутньому. Але не однаково поетові, „як Україну злії люди присплять, лукаві, і в огні її, окрадену, збудять". Цю ж думку висловлює Франко словами: „Нехай пропаде моє ім'я, але хай живе український народ". Цю ж ідею висловлює і Леся Українка. В ім'я визволення України вона ладна принести найбільшу жертву, „аби упала ся тюремная стіна!"

Цей же мотив самопожертви в ім'я визволення Рідного Краю звучить у багатьох творах Лесі Українки, зокрема в „Грішниці", в „Іфігенії в Тавриді" та в інших творах. Так само як Шевченко на сторожі прав поневоленого народу поставив могутнє слово, так і Леся Українка своє могутнє слово-зброю з великою силою скерувала проти ворогів українського народу. Слідом за Шевченковим твором „Неофіти" Леся Українка широко використовувала сюжети з життя перших християн для освітлення найпекучіших проблем сучасного українського життя. Леся Українка підхопила революційні заклики Шевченка до збройної боротьби українського народу за свою свободу і незалежність. Змагання українського народу до державної незалежности геніяльно висловив Шевченко в короткому афоризмі:

„В своїй хаті — своя Правда, і Сила, і Воля".

Таке ж саме розкриття символу „рідної хати" — себто своєї власної незалежної держави — знаходимо і у Франка в його „Пролозі" до „Мойсея" — у візії вільної України, в якій народ гляне „як хазяїн домовитий по своїй хаті і по своїм полі". Ця ж туга за рідною хатою — незалежною державою звучить і в таких рядках Лесі Українки:

„Ми навіть власної
не маєм хати,
Усе одкрите в нас
тюремним ключарам:
Не нам, обідраним
невільникам, казати
Речення гордеє:
„мій дом, мій храм!"

Леся Українка, будучи двадцятип'ятилітньою дівчиною, дійшла до таких вершин, що дорівнялася найвеличнішим зразкам політичної поезії Шевченка. Мужність, енергійність, вольовий тон і революційний запал „Невільничих поезій" Лесі Українки дали підставу Іванові Франкові поставити ці поезії поруч із Шевченковими; і Франко дав таку характеристику цих поезій:

„Від часу Шевченківського „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте" Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як з уст цієї слабосилої хворої дівчини . . .

Правда, українські епігони Шевченка не раз „рвали кайдани", віщували „волю", але се звичайно були фрази, було пережовування не так думок, як поетичних зворотів і образів великого Кобзаря. Леся Українка не силкується на Шевченків патос, не пережовує його термінології, у неї є свій патос, своє власне слово.

Читаючи м'які та рознервовані писання сучасних молодих українців — мужчин і порівнюючи їх із тими бадьорими, сильними та смілими, притім такими простими, словами Лесі Українки, мимоволі думаєш, що ся хора, слабовита дівчина трохи чи не одинокий мужчина на всю новочасну соборну Україну".

Д-р Никола Андрусяк

ПРО НАЗВИ: „УКРАЇНА", „РУСЬ" І „РОСІЯ"

(5)

Тут слід зазначити, що такі галицько - буковинські діячі, як згаданий Устиянович і провідник буковинців у двох перших десятиліттях XX ст. Николай Василько, вживали не перекрученої форми свого імени так, як уживав цієї форми Юліян Романчук при редагуванні творів Устияновича й Костомарова у виданій львівською „Просвітою" „Руській Письменности". Цю питомену для південно - слов'янських мов форму „Николай", „Никола" зберегли українці Прикарпаття, а доводилося мені чути її й серед придніпрянців. Проте, в українській літературній мові здеформовано це ім'я на „Миколу", думаючи цим відділитися від москалів, тому що в російській літературній мові, щоб виказати її зв'язок з мовою старих руських київських літописів, вживається форми „Николай" з виговором Нікалай". Але в простій московській уживається „Мікалай", „Мікола", так, як ужив Степан Рудансьский у сміховинці про москаля: „Скачі, Мікалай". За словником московської мови Володимира Даля, у північній Московщині в області Вологди на схід від Рибинського озера „Миколіною бородою" називається стерня, „микитками" („мікітками") називаються боки, фланки. У московських джерелах з часів Північної війни знаходимо перекручення „Никифора" на „Микифор", а у відомій повісті уродженого в Москві письменника Федора Достоєвського „Преступление и наказание" (Вина і кара) виступає простак „Миколка". При сьогочасних совєтських намаганнях зблизити українську мову до московської для совєтських мовних реформаторів навіть вигідно, що в українській літературній мові вживаються схожі до московських простих імен „Мікола", „Мікіта" форми, подібно як писання імен народів з малої букви, перекручення „монастир" на „манастир", „богато" на „багато" і т. п. Безперечно, немало українських слів увійшло в російську літературну мову завдяки письменникам українського походження або тих, що проживали на Україні серед нашого населення. Сам складач словника живої московської мови згаданий Даль, походив з України.

Вертаючись до теми нашої старої національно - державної назви „Русь", „русини", слід згадати, що останньою спробою її збереження для нашого народу були змагання галицької Головної Руської Ради й закарпатського діяча Адольфа Добрянського створити в австрійській монархії автономний „Руський Край" (по-німецьки: „Руссіненлянд") з Галичини, Закарпаття й Буковини та корпус „руських стрільців" у половині минулого століття. Тогочасний австрійський намісник Галичини польський граф Агенор Голуховський, що став на услуги цісарського уряду не зважаючи на прозивання його земляками, які рвалися до повстання за незалежність Польщі, „зрадником", урятував польський стан посідання Галичини, виказуючи цісареві Франц-Йосифові І, що небезпечно є для нього йти на руку русинам, які разом із своїми придніпрянськими братами змагають до незалежної руської держави. Австрійський уряд мав тоді клопоти із національно - державними змаганнями мадярів, поляків та чехів і боявся, щоб такі самі змагання не відвернули від вірности цісареві й „тирольців сходу". Цісар не мав таких дорадників, які могли вказати, що руським незалежницьким рухом можна страшити Росію, хоч ще після прилучення Галичини до Австрії уніятський митрополит і львівський епископ Лев Шептицький у меморіялі до цісаревої Марії Тереси звертав увагу, що прихильною політикою до русинів австрійський уряд може з'єднати для себе їх братів на Правобережжі, Поділлі й Волині, що ще належали тоді до занепадаючої польської Речі Посполитої, і митрополит передбачав, що на випадок прилучення цих країн до Росії прийде там кінець для уніятської Церкви.

Заведені на цісарському уряді галицькі русини попали в зневіру. І серед галицьких русинів почалася орієнтація на Росію, якої національних відносин вони цілком не знали. На Придніпрянщині ще не вживали тоді загально назви „Україна" на означення цілости української національної території; вживав її в тому самому значенні, в якому вона була вживана в народних думах, Тарас Шевченко, що натякав у своїх поезіях на змагання Богдана Хмельницького й Мазепи, і їхні змагання він зв'язував з „Україною" народних дум, хоч — як приймають це дослідники його творчости — йому була відома „Історія Русів". Близькі йому з Кирило - Методіївського Братства Николай Костомарів і Пантелеймон Куліш впроваджували в ужиток назву „Южна Русь", замість офіціяльної російської „Малоросії". Щойно після смерти Шевченка, поряд з популяризацією його творчости й культу, зродилася серед придніпрянських діячів думка прийняти назву „Україна" для означення території, заселеної нашим народом, і називати наш нарід „українським". Тут слід пригадати, що перед виступом Шевченка російський уряд цілком не добачав у цих назвах небезпеки для себе; Харківська губернія називалася офіціяльно „Українською", в Харкові почав у 1816 р. виходити „Український Вістник" російською мовою, а в Києві Михайло Максимович міг видати без перешкод збоку влади альманах під назвою „Українець".

Першу установу всеукраїнського значення, засновану придніпрянськими діячами у Львові з огляду на заборону російським урядом друкувати українською мовою в межах російської держави, Літературне (згодом: Наукове) Товариство названо іменем Шевченка. „Братством Тарасівців" назвалі своє тайне товариство в 1891 р. придніпрянські діячі, що поставили собі за ціль вибореня самостійности України. Через Українську Революційну Партію в 1900 р., Українську Народну Партію в 1903 р., бойову „Оборону України" в 1904 р. та „Українську Народну Оборону" йшла підготова до українського національно - державного зриву в 1917 р., історія якого вже досить відома нашому громадянству.

Кінець.

БЕРЕЗЕНЬ — МІСЯЦЬ ШЕВЧЕНКА! НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА СТОЛИЦІ АМЕРИКИ!

ДВІ ПРОМОВИ, ЩО ДОПОМОГЛИ

Як відомо, місто Боффало вийшло на перше місце з виконанням покладеного на нього завдання — зібрати 10,000 долярів добровільних пожертв на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні, — вийшло на перше місце і з терміном збірки і з самою сумою.

Допомогли цьому прекрасно зорганізована праця місцевого Шевченківського Комітету під головуванням генерала П. Самутина та вжиті ним заходи. А серед тих заходів треба відзначити дві радіопромови до боффалійців, виголошені напередодні збірки, за дорученням Комітету. Промовляли: студентка місцевої високої школи, пластунка Аля Ткачук і письменник О. Кобець.

Промова Алі Ткачук.

Дорогі подруги і друзі! Кожний народ має своїх визначних людей, які за свого життя зробили так багато, що пам'ять про них живе з покоління в покоління. Про них знають і інші народи, близькі й далекі. Їхніми іменами називають вулиці, міста; їхні портрети можна знайти в історіях, енциклопедіях; їхні твори — в бібліотеках і школах.

Століттями поневолена Україна теж мала своїх людей, але хто про них знає у вільному світі? І як про них знають? Володимир Великий, — кажуть, — це „російський князь". Богдан Хмельницький — „тільки і мріяв, щоб возз'єднатися з Росією", Іван Мазепа — „зрадник свого народу", і так далі...

Але про Україну більше знають тепер, як 147 років тому, коли народився на квітучій, але поневоленій Україні Тарас Шевченко. Тоді навіть українці не знали, „чиїх батьків, чиї вони діти". Наш край був „Малоросія", наша мова — „базарна, мужицька" мова. Але це вже минулося, як поганий сон, і то дякуючи, насамперед, нашому Великому Тарасові. Із сорока семи років свого короткого життя він був вільний лише менше, як десять років; він „карався, мучився, але не каявся", і до останку боровся за правду і свободу, за те, щоб його Україна стала рівною серед вільних держав світу.

Тому ми мусимо подбати, щоб Тарас Шевченко, який нам допоміг вийти із забуття і через якого про нас почав знати світ, знайшов почесне місце серед найбільших людей світу.

Американський уряд зрозумів, що Шевченко такого почесного місця заслуговує. У Вашингтоні, де стоять пам'ятники великим героям і славним людям Америки та інших народів, дозволено поставити пам'ятник нашому Кобзареві. Але цей пам'ятник ми повинні збудувати самі!

Цієї єдиної, неповторної нагоди би не сміємо пропустити. Пам'ятник Шевченкові повинен стати у Вашингтоні, щоб усьому світові, усім народам, друзям і ворогам нагадувати, що Україна була, є і буде. Прохожі: діти й дорослі, прихильні до нас чи неприхильні, знатимуть з того пам'ятника, за що віддав своє життя наш Великий Поет.

Нам, учням і студентам, які не мають своїх заробітків, нелегко підтримувати культурні й національні справи, але в побудові пам'ятника Шевченкові ми всі повинні взяти — і візьмемо! — участь. За велику жертву Шевченка ми мусимо віддячити йому своїми жертвами. Порозбиваймо ж свої ощадні свинки; нехай почекає те, що ми так дуже хочемо купити; зречімося на якийсь час солодощів, морозива і всяких дрібниць, а даймо, що можемо, на велике діло. Нагадаймо про цей обов'язок і нашим батькам та рідним — нехай і вони про це не забудуть!

Нехай велична постать Кобзаря стане над столицею вільної Америки, щоб будити всіх до боротьби за волю всіх народів, а серед них — і для народу українського!

Промова О. Кобця.

Дорогі земляки-українці! Над домовиною Великого Співця долі українського народу Тараса Григоровича Шевченка, коли тлінні останки його, згідно з його заповітом, привезли з похмурого, чужого Петербургу до сонячного, рідного Канева, протоієрей отець Мацкевич, у неділю 10 травня 1861 року, у прощальній промові сказав, між іншим, такі слова: „Тут, на одній з найвищих гір Дніпрових, упокоїться прах його і, як на горі Голготі, що її видно всьому Єрусалимові та Юдеї, — подібно Хресту Господньому, водрузиться хрест, що його буде видно по цей і по той бік нашого славного Дніпра".

Зараз після похорону, без загадувань, без засідань і закликів комітетів, сам народ стихійно кинувся творити перший невмирущий пам'ятник найдорожчому своєму Синові, що не завагався все своє життя віддати на боротьбу за Волю і кращу долю свого народу. Протягом одного дня над свіжоприсипаною домовиною Тараса Шевченка виріс той перший пам'ятник — висока, козацького вигляду, могила.

Тисячі й тисячі канівських людей і людей з найближчих до Канева сіл — діти, підлітки, дівчата, хлопці, дорослі й старі дідусі та бабусі до пізньої ночі — кошиками, торбинками, хусточками і просто в пеленах чи приполках — носили землю на ту могилу з близьких і дальших проваль та урвищ. Переказував мені мій рідний батько, що й він із своїми батьками — тоді семилітній хлопець — старанно носив маленькою торбинкою землю з урвища, щоб і йому бути, як і всі. Як і все те людське муравлище — невтомне, працьовите, що заспокоїмось лише тоді, коли викершило той перший пам'ятник тому, хто „людям волю писав..."

І потім здійснилися пророчі слова отця Мацкевича про хрест, що водрузиться, як на горі Голготі — на Тарасовій горі. Бо Чернечу гору, де знайшов вічний спочинок Тарас, відтоді народ несхибно, всупереч офіціяльній назві, зве тільки Горою Тарасовою.

Від дня похорону щось двадцять років Тарасову могилу стеріг поставлений людьми простий дубовий хрест. На початку 80-х років на його місце став другий за чергою пам'ятник Тарасові Шевченкові — високий, на біло пофарбований, мистецьки виконаний чавунний хрест, що височиною сягав, здавалося, хмар, і справді був видний і по цей і по той бік Дніпра — на десятки миль навколо.

День-у-день Дніпром — від ранньої весни до пізньої осени — сунули і вгору і вниз незчисленні пароплави з пасажирами. І завжди, доїжджаючи до Тарасової Гори з маєстатичним, народом водруженим, пам'ятником — білим хрестом, що височів на тлі зелені гір та блакиті українського неба, — люди масово збиралися на палубі пароплава і — хоч-не-хоч — заводили розмови про Того, Хто під тим хрестом спочиває, та про те, за що Його замучили колись...

І так зростала і ширилась невмируща слава нашого невмирущого Кобзаря. Царський уряд, терпляче ставлячись до релігійних потреб підвладного йому населення, мусів терпіти й наявність того могутнього пропагандивного знаряддя — чарівного білого хреста на Тарасовій Горі символа Любови, Страждань і Смерти за друзів своїх.

Але прийшла до влади на Україні нова відміна окупанта - москаля — затруєні комуністичною, безбожницькою віронаукою, дикі банди азіятів, що вже не могли стерпіти того священного для всього українського народу пам'ятника - хреста. І року 1924-го, після того, як хрест простояв понад 40 років, брутально повалили його, порубали на шматки і ті шматки повкидали в провалля. Там їх довго обмивали дощі, там їх навіки посипав пісок та мул. Там їх тихцем, боязко озираючись, потроху розбирали люди на священний спомин про перший пам'ятник, воздвигнутий самим народом над могилою його Пророка. Та ще директор Київського музею, професор Біляшевський, найнятим на свої власні кошти човном моторовим, з'їздив до Канева, крадучись, викопав із мулу один уламок того славного хреста і привіз до Києва. Але чи виставив його, як експонат, у музеї, треба дуже й дуже сумніватися.

На місце чарівного білого хреста дикі зайди - чужинці поставили на невеличкому постументі чавунне погруддя Шевченка, незграбно вилите якимсь скульптором - недоуком — погруддя, якого вже не міг ніхто побачити ні здалека, ні зблизька. І тільки 1939 року на могилі Тараса поставлено великий пам'ятник із постаттю поета з бронзи.

Дорогі земляки - українці! Шляхетний і волелюбний американський народ, що гостинно дав нам, утікачам із Рідного Краю, притулок на своїй землі, дає нам змогу спорудити в його столиці — Вашингтоні — пам'ятник нашій Великій Людині — Тарасові Шевченкові.

Отже, коли в неділю, 23 квітня, до вас постукають посланці Комітету для побудови того пам'ятника, згадайте при цій нагоді про муравлину жертвенну працю батьків та дідів наших, що без спонукань і нагадувань так щиро працювали над воздвигненням першого пам'ятника на Тарасовій Горі — козацької могили й чарівного білого хреста, і не вагаючись, відгукніться своєю сердечною, невимушеною пожертвою на цю святу справу. Бо пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні буде прообразом того осяйного хреста на Його могилі, що його брутально знищили вороги наші і вороги всього людства — безбожні москалі - комуністи, і цей пам'ятник відіграє величезну ролю в наших змаганнях до самостійного, від ніяких чужинців незалежного, життя у власній хаті, де буде і своя правда, і своя сила, і воля святая!

О. Слобожанець

Академія пам'яті Олени Теліги в Трентоні, Н. Дж.

Українська громада на чужині відзначала в місяці лютому ц. р. 20-ті роковини героїчної смерти Поетки - Революціонерки Олени Теліги, закатованої німецьким окупантом в половині лютого 1942 р. в Бабиному Яру, біля Києва.

В суботу 10-го лютого заходами місцевого Відділу Золотого Хреста, що носить ім'я Поетки, відбулася Академія-Поминки в Трентоні.

В гарно прибраній залі Української Православної Парафії св. Юрія Переможця зібралась та публіка, що зрозуміла і відчула потребу спільно з членством Золотого Хреста відзначити пам'ять героїчної Жінки - Поетки. Сцена була прибрана портретом Поетки — молодої і надійної малярки панни Віри Анацької, а загальне мистецьке оформлення сцени виконав із смаком п. Іван Микитин, молодший.

Академія почалася складенням квітів перед портретом Поетки, яке перевели діти Наталка Скорупська і Юрко Веремієнко. Святочну доповідь виголосила відома діячка Золотого Хреста Павлина Ріаник з Ню Йорку. Доповідачка змалювала мистецький шлях Поетки на тлі її тернистої революційної діяльности, вказала на тісну пов'язаність творчости з ідеями, за які вона боролась, і за які віддала своє молоде життя у суворі роки другої світової війни.

Слід підкреслити, що мистецька частина Академії була складена вдало. Великий вклад в мистецьку частину свята дав виступ трьох відомих громадянству мистців-музик пані Дарії Кузик — скрипка, панни Христі Ковшевич — фортепіян та пана проф. Цісика — чельо, що не тільки дали публіці насолоду мистецьким виконанням творів Шуберта та Мендельсона, але викликали виїмковий настрій, що відповідав атмосфері цього виїмкового свята. В подяку за це присутні нагородили мистців оплесками признання та захоплення. Вміло та з відчуттям віддеклямувала відомий вірш Олени Теліги „Поворот" пані Марійка Лампіка, яка відома громадянству Трентону із доброї інтерпретації творів героїчної лірики. Панна Галя Івахненко прочитала першу частину поеми Олеся Бабія „Пісня про Олену Телігу". Кінцевою точкою був виступ панни Христі Ковшевич, що з відчуттям та з небувалою технікою відіграла твір Чарлса Гріффіса „Скерцо". Свято закінчилося відспіванням національного гимну.

В неділю 11-го лютого в українській православній церкві св. Юрія Переможця відбулася Заупокійна Богослужба з Панахидою, яку відправив о. прот. Павло Фалько. о. прот. Фалько у своїй глибоко патріотичній проповіді підкреслив велич Поетки - Революціонерки, що життя своє віддала за свій нарід. В Заупокійному Богослуженні та Панахиді взяло участь усе патріотичне громадянство без уваги на віроісповідну приналежність, яке розуміє і відчуває, що відзначувати величні постаті Української Визвольної Боротьби, — це почесний християнсько - національний обов'язок.

Треба сказати, що трентонський Відділ Золотого Хреста осягнув не тільки великий моральний успіх, але, найважливіше, започаткував враз із учасниками свята велике діло придбання фондів на видання повної збірки творів Поетки - Революціонерки.

Як нас поінформовано, Управа Відділу Золотого Хреста приступила до проведення великої кампанії збірки фондів для видання творів Поетки не тільки на терені ЗДА і Канади, але і інших теренах поселення. З цією метою відкрито спеціяльне конто в місцевій українській кредитівці „Самопоміч". Віримо, що українське громадянство відгукнеться на цей шляхетний почин трентонського Золотого Хреста.

Від себе бажаємо паням Н. Власовій, М. Городиській, Б. Скорупській, С. Веремієнко, О. Січ та А. Завалій з Управи Відділу Золотого Хреста та всім членкам Відділу успіхів у їх шляхетнім почині.

Б. С.

Українська Літературно Мистецька Клюб
Ню Йорк, 149, 2-га

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 16 березня у приміщенні Клюбу відбудеться концерт піяністок, колишніх і теперішніх студенток УМІ, кляси проф. Олега Музиченка. Виступатимуть — Ірина Кондра, Ждана Кравців та Христина Осадца. В програмі твори: Баха - Бузоні, Ліста, Чайковського і Віллі Лобоса. Початок о год. 8-ій веч.

Ділимося сумною вісткою, що 24-го лютого ц. р. помер у Львові

д-р СУХОВЕРСЬКИЙ Осип

урodж. 1888 р. в Чернівцях, б. адвокат у Львові.

Похорон відбувся 26-го лютого 1962 р., при численній участі Приятелів та Знайомих.

Горем прибита:

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з Рідними та Знайомими, що дня 21-го лютого 1962 р. упокоївся в Бозі в Клівленді, Огайо, на 68-му році життя

бл. п. Микола Григорович СИКИЛИНДА

Покійний походив із села Рогачік, на Запоріжжі. Полишив у Краю три доньки: Фросину, Марію і Галину, сина Івана, сім внуків та брата Кирила.

До ЗДА прибув 1950 року до Шікаго, де і вступив у члени УНСоюзу.

Похорон відбувся дня 24-го лютого 1962 р., з пох. заведення п. Колодія, до Свято-Троїцької української православної церкви, а опісля на місцевий цвинтар.

РОДИНА

В глибокому смутку ділимося з Приятелями і Знайомими пресумною вісткою, яка наспіла з Рідного Краю, що в Болехові помер дня 4-го лютого 1962 року на 90-му році життя наш Найдорожчий

БРАТ, ВУЙКО і ДІДУНЬО

Гедимін ЛИСИНЕЦЬКИЙ

був. радник суду в Чернівцях, від 1921 року адвокат в Болехові.

Горем прибита:

РОДИНА

Замість квітів на могилу Дорогого і Незабутнього

сл. пам'яті д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА

складаємо — $20.00 для українських науковців в Сарселі.

МАРІЯ і МИКОЛА САВИЦЬКІ

Замість квітів на могилу

сл. пам. проф. НИКИФОРА ГІРНЯКА

кол. Отамана УСС.

складають — 15.00 дол. на Дар Українським Воєнним Інвалідам

АНАТОЛЬ і СТЕФАНІЯ БОДНАРІ та ОЛЬГА ЗАЯЧКІВСЬКА

Замість квітів на свіжу могилу

д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА

кол. Отамана УСС

— 10.00 дол. — на Дар Українському Воєнному Інвалідові складає

ВОЛОДИМИР НАЗАРЕВИЧ

Замість квітів на свіжу могилу св. п. Отамана УСС

д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА

складаю — $10.00 на Дар Українському Воєнному Інвалідові

ВОЛОДИСЛАВ ФЕДУН

Замість квітів на свіжу могилу Незабутнього

сл. пам. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА

складаємо — $10.00 на Дар Українському Воєнному Інвалідові

ХРИСТЯ і ЮРІЙ НАВРОЦЬКІ

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 14.

І. Луків, Ірвінгтон	$ 10.00	Д-р В. Дробоцький, Бовлінг Грін	1.00
Ю. Гайовий, Ню Йорк	9.00	І. Дусаненко, Ню Йорк	1.00
Д-р А. Литашевський, Ню Йорк	9.00	П. Дяк, Елизабет	1.00
Г. Співак, Шікаго	5.00	Ю. Драгон, Ню Йорк	1.00
Й. Марцінюк, Парма	5.00	П. Дичко, Флашінг	1.00
Д-р Т. Мацьків, Форт Саскачеван	5.00	В. Дуб, Бунтон	1.00
І. Гулей, Бруклин	5.00	Г. Дмитрик, Парма	1.00
Д-р В. Базалі, Авдвей	4.00	С. Дудра, Стемфорд	1.00
Н. Бурдіо, Маскоджі	4.00	В. Дікан, Фейрвю	1.00
І. Харковський, Блейр	4.00	Ф. Хрун, Кенеді	1.00
І. Дацишин, Літл Фолс	4.00	І. Фал, Алентавн	1.00
І. Дерик, Лівінгстон	4.00	І. Федорак, „	1.00
О. Дурбак, Голійок	4.00	Р. Фенчинський, Ню Йорк	1.00
В. Дворчин, Юньйондейл	4.00	З. Глюк, Річмонд Гіл	1.00
С. Дерешівський, Дітройт	4.00	О. Гадз, Верен	1.00
І. Іванюк, Балтімор	4.00	Д. Гренда, Йорк	1.00
Н. Ярош, Торонто	4.00	З. Гой, Бальо	1.00
Д-р М. Яремко, Вермільон	4.00	Г. Грицай, Амстердам	1.00
І. Ковалишин, Нептун	4.00	І. Герасимів, Вестерфілд	1.00
П. Машталир, Торонто	4.00	І. Горняк, Джоліет	1.00
І. Гупало, Бронкс	4.00	В. Губчак, Шікаго	1.00
І. Панчук, Бард Крік	4.00	О. Голод, Рачестер	1.00
Д-р В. Пасічняк, Дункірк	4.00	Н. Луцишин „	1.00
А. Джула, Ембрідж	4.00	С. Васьків „	1.00
А. Волошин, Маспет	4.00	М. Янощак, Глен Овкс	1.00
Н. Запухляк, Шікаго	4.00	В. Ярош, Джерзі Сіті	1.00
П. Задорецький, Акокік	4.00	П. Ямняк, Кліфтон	1.00
М. Еліїв, Ню Йорк	4.00	В. Яворенко, Боффало	1.00
Д-р І. Гребеняк, Олбані	3.00	М. Євчак, Сван Лейк	1.00
П. Турчин, Ковтсвіл	3.00	І. Єдлінський, Лейк Ворт	1.00
П. Слотюк, Філядельфія	2.60	Р. Лавро, Бервік	1.00
М. Юрак, „	2.60	М. Кіцера, Мейнфілд	1.00
С. Савка, Ню Йорк	2.00	Г. Кук, Асторія	1.00
А. Тарас, Рідінг	2.00	С. Курилас, Кентон	1.00
Й. Брезіцький, Ню Гейвен	2.00	Ф. Кобас, Сагінав	1.00
І. Борковський, Торонто	2.00	І. Колін, С. Валес	1.00
В. Брагар, Арлінгтон	2.00	М. Ковалюк, Рачестер	1.00
В. Бахір, Ріджвуд	2.60	В. Козир, Клівленд	1.00
Д. Хрупалик, Гадбей Фолс	2.00	Ф. Коссович, Ню Йорк	1.00
І. Хоминець, МекКіспорт	2.00	П. Климко, Гері	1.00
С. Хомяк, Болтон Ландінг	2.00	М. Кіт, Джемейка	1.00
С. Дандів, Джерзі Сіті	2.00	В. Корсунь, Бронкс	1.00
Б. Гайдук, Шікаго	2.00	І. О. Кучмак, С. Гемстед	1.00
М. С. Когут, Ню Йорк	2.00	І. Гассан, Істон	1.00
Л. Кучерська, Бруклин	2.00	А. Каган, Маямі	1.00
Т. Лешко, Ню Йорк	2.00	М. Креср, Боффало	1.00
М. Мельничук, Філя.	2.00	Я. Лукінг, Йорк	1.00
І. Новосад, Елджін	2.00	П. Лучанко, Ню Йорк	1.00
Д. Небор, Ню Гейвен	2.00	В. Любинецький, Когоес	1.00
С. Панків, Шікаго	2.00	Н. Мазур, Ню Брансвік	1.00
І. Різник, Арнолд	2.00	І. Мельник, Ендікот	1.00
В. Робак, Гартфорд	2.00	П. Мармаш, Мілвіл	1.00
Д-р Л. Трещиневський, Дітройт	2.00	Я. Михайлович, Монтісело	1.00
В. Вітошинський, Мілвіл	2.00	І. Мосевич, Гобокен	1.00
О. Зубик, Форд Сіті	2.00	Цофнук-Мелещук, Ню Йорк	1.00
М. Заплітний, Бруклин	2.00	М. Марущак, Рачестер	1.00
І. Сенів, Кенмор	2.00	М. Пекляк, Філядельфія	1.00
М. Шатинський Шікаго	2.00	Г. Пасічник, Амстердам	1.00
П. Савчишин, Бруклин	2.00	В. Пастущин Форест П.	1.00
П. Шкафаровський, Бруклин	2.00	І. Ногевбеч, Рачестер	1.00
С. Станіславішин, Джерзі Сіті	2.00	М. Паславський, Ешпей	1.00
М. Садовський, Ст. Луїс	2.00	Інж. О. М. Тишовницький, Лос Анджелес	1.00
О. Смик, Бінгемтон	2.00	Я. Притика, Фар Рокавей	1.00
Л. Смик „	2.00	О. Пончко, Шікаго	1.00
О. Сохан, Вудкліф Лейк	2.00	Й. Рімець, Торонто	1.00
П. Саламаха, Пеорія	2.00	С. Рудий, Боффало	1.00
І. Чорніта, Філядельфія	2.00	С. Турчин, Шікаго	1.00
І. Ламак, Толідо	2.00	П. Трофімяк, Джексон	1.00
І. Палка, Парма	2.00	о. М. Угорчак, Мілвіл	1.00
В. Породько, Джерзі Сіті	2.00	П. Никифорчин, Гарфілд	1.00
Т. Береза, Ірвінгтон	2.00	З. Омецінський, Рачестер	1.00
В. Федеи, Кензас Сіті	2.00	о. І. Ткачук, Ню Йорк	1.00
Н. Корчак, Деррі	2.00	В. Пелиток, Бріджпорт	1.00
С. Кутига, Дітройт	2.00	Е. Волошин, Гарфілд	1.00
Л. Шморгун, Туртл Крік	1.50	Д. Візниця, Ню Брансвік	1.00
В. Хрун, Ст. Луїс	1.50	І. Врищак, Геркімер	1.00
І. Данилюк, Потакет	1.50	І. Витак, Ню Маркет	1.00
О. Запорожець, Ню Йорк	1.50	П. Войтек, Дюмонд	1.00
А. Шаль, Потакет	1.50	І. Забитовський, Н. Брітейн	1.00
А. Костів, Нортгемтон	1.30	П. Зубан, Гетисбург	1.00
І. Стець, Тускаравас	1.00	Т. Загаєвич, Клівленд	1.00
З. Масловська, Берне	1.00	М. Занковський, Вілмінгтон	1.00
П. Андрущак, Міннеаполіс	1.00	І. Жмуський, Факсборо	1.00
Я. Андріїв, Рачестер	1.00	Т. Сущик, Естел Манор	1.00
Б. Береза, Томастон	1.00	Е. Слободин, Маямі	1.00
І. Бучик, Фейр Лавн	1.00	О. Стратічук, Ріджвуд	1.00
М. Беряк, Прері Віо	1.00	В. Шеремета, Рачестер	1.00
С. Брудний, Боффало	1.00	І. Станецький, Дугластон	1.00
М. Бендюк, Балтімор	1.00	М. Сентий, Клівленд	1.00
Я. Білінський, Вілмінгтон	1.00	А. Шупиний, Расін	1.00
Н. Данко, Гері	1.00	І. Сулима, Ню Бедфорд	1.00
Я. К., Онейда	1.00	М. Сороколіт, Ірвінгтон	1.00
М. Хоміцький, Сисонк	1.00	М. Срібняк, Клівленд	1.00
А. Будник, Біч	1.00	В. Сковрон, Роял Овк	1.00
М. Будка, Мт Клеменс	1.00	М. Сорока, Кемпбел	1.00
Г. Балищак, Обурн	1.00	І. Строняк, Бруклин	1.00
Е. Булич, Рузвелт	1.00	І. Шило, Спрінгфілд	1.00
Т. Чагарин, Вунсакет	1.00	М. Снігурович, Аберден	1.00
Ю. Чайка Бетлегем	1.00	С. Сенків, Лестер	1.00
В. Чеміль, Філядельфія	1.00	П. Яворський, Гомер Сіті	1.00
Н. Цибух, Денвер	1.00	А. Віхорек, Дітройт	1.00
Т. Чофай, Олд Фардж	1.00	З. Юрків, Бруклин	1.00
А. Цебак, Гері	1.00	Разом	$ 362.00
П. Ч. Сінсінаті	1.00	Раніше проголошено	$ 3,852.04
		Разом	$ 4,214.04

ТАЄМНИЦІ КРЕМЛІВСЬКОЇ ТРУПАРНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

чужі достовірні свідки, а також й свої.

Леся Курбаса і Миколу Куліша витягнено з кремлівської трупарні не лиш для того, щоб, зреставрувавши їхні тлінні останки, примістити їх у мавзолеї статичних „зачинателів української революційної культури". О, ні!

Кремлівські реабілітаційні ляборaторії, препаруючи ці тлінні останки, надають їм познак життя, вмонтовують в них вигадливі механізми, які примушують їх діяти, говорити, ходити поміж народом і проповідувати. І діятимуть оті препарати, мислитимуть і проповідуватимуть за формулою, вкладеною у ті механізми.

Життєподібні мумії говоритимуть своїми голосами, повторюватимуть свої колишні думки, а їхні дії будуть наснажені тією ж динамікою їхніх геніяльностей, що й колись... Тільки в їхні слова і дії механізми внесуть деякі незначні переставки і вставки. Дуже незначні. Але їхній наслідок повинен бути великий. Величезний.

Оце нещодавно совєтське видавництво випустило збірник драмадичних творів Миколи Куліша. В цьому збірнику Куліш - препарат поробив деякі вставочки, переставочки і купюри, для доброго прикладу, в „Патетичній сонаті". І от „фашистська" „патетична" заблистіла, як новенька, всіма принадами пристосованої символіки.

Можливо в наступному виданні, з волі Куліша - препарата, тьотя Мьотя навчить дядька Тараса грати частушки на балабайці і цитувати Пушкіна, а Мокій радісно унаслідить по батькові ушляхетнене прізвище „Мазайлов" і „Мина Мазайло" в чудовій постановці Курбаса - препарата своєю кінцевою фразою киненою молодкм Мазайловим, закликатиме культурний світ протестувати проти затруювання атмосфери вбивчими радіяціями від експериментів з нуклеарними бомбами озвірілих капіталістичних акул... Цього від Куліша-препарата можна сподіватися, коли він вже примудряється друкувати свої драми московською мовою, вдаючи, що вони так і були написані, хоч знаємо, що вони були спершу писані, а далі й друковані українською мовою. Куліш-препарат хоче таким чином вмовити в читача, що він ніколи не був зненависником душогубців...

Таємничу співпрацю московських трупарень з ляборaторіями механізованих мумій ми вповні збагнемо і зрозуміємо їх доцільність щойно тоді, коли впірнемо в сіру каламуть совєтських літературних журналів. Там в розділах критики вичитаємо вже не поміж рядками, але чорним на білому, про крах творчих методів, що їх накидає творцеві соцреалізм.

Позбавлена внутрішньої, мистецької правдивости, а з тим і формально - проблематичного глузду, продукція совєтських мистців пера, пензля, сцени й естради, вихолощена з суттєвих компонентів справжнього мистецтва: ідейних конфліктів, протиріч, пристрастей, еретичного ферменту, ентузіязму — перестає цікавити широку масу споживача культури, яка в „передовій культурі світу", крім пропаґандивної, противної жуйки, не натрапляє ні на що вартісне і хвилююче.

Ділянка мистецтва, що його московська сатрапія оцінює як найуспішніший чинник у здійсненні завойовницьких плянів внутрі і ззовні імперії, послаблюється і крахує. Тому й вдарено на сполох. Пішли обвинувачення, розсліди і аналізи. Але це все не дає надій на поліпшення дійсного стану.

Правда, як нам, так і кремлівським диригентам ясно, що існує простий і радикальний спосіб для рятування міту вже як не про „передову культуру світу", то бодай про рядову, яка не відставала б від культурного росту „ретроградного світу". Це розкнеблювати національні культуротворчі сили від русоп'ятських і доктринерських штампів, дати творцям мистецтва бодай той мінімум свободи вислову, що ще існував до 30-их років в СССР.

Але такі думки у кремлівських головачів перекреслює природа російського комунізму. Доволі вже мали вони мороки з своїм таки московським ворохобником, автором „Доктора Живаґа". Що ж би то сталося, якби так з доброго дива заговорили націменівські Пастернаки про те що накипіло в серцях сотні мільйонів „нацменів", яким той імперіялізм вириває живу душу?

Тож невсидлива думка кремлівських головачів винайшла вихід із трудного положення в експерименті: зробити життєздатним звироднілий організм совєтської культури впорскненням революційних вакцин творчости зліквідованих „нацменів"-мистців, послабивши в ній ворохобного віруса купюрами, фальшуваннями і кучерявим тлумаченням.

Словом, у новому методі хрущовського режимного апарату в такій вишуканій формі плянується не тільки замінити зміршавілість соцреалістичного блефу революційними стилями мистецького вислову, зародженими в пристрасній і напруженій боротьбі за національне „я", але й одночасно здійснити засаду бити ворога його ж власною зброєю.

Ідейна динаміка творчости наших геніяльних мистців постала у спротиві Москві, сила її мистецького вислову, її свіжа, хвилююча і суґестивна форма, врешті звучання самих їхніх прізвищ мали б бути тепер використані для боротьби проти тих ідей, яких захисниками й прапороносцями були реабілітовані, ідей, за які вони заплатили своєю мученичою смертю.

Розкладу совєтської культури, базованої на історичних злочинах московитів, не спинити кремлівським експериментаторам так, як переливання зіпсованого вина в нові міхи зі старих не спинить його розкладу.

Концерт Романа Рудницького

Про молодого, талановитого піяніста Романа Рудницького українська преса писала вже багато, так що з цим прізвищем наша музиколюбна громада була вже знайома давно. Отже зрозуміло, що його концерт в Літературно-Мистецькому Клюбі 2 березня притягнув рекордову кількість нашої музичної інтеліґенції і частинно також американської. Приємно було бачити понад береги заповнену залю, що з найбільшою увагою слідкувала за грою молодого артиста і порівнювала з попередніми його виступами. Це ж у тій самій залі виступав він перед десяти роками ще як мале 9-річне хлоп'я, що вже тоді дивувало слухачів своїми піяністичними успіхами. За цей час Роман Рудницький, звичайно, далі інтенсивно над собою працював і в останньому виступі зарепрезентував себе дуже поважним репертуаром, а саме Ц. Франка „Прелюд, Хорал і Фуґа", Бетговена „Соната Вальдштайна", Ант. Рудницького „Форт. Соната", Брамса „Варіяції на тему Паґаніні" і наддатками Равеля, Прокоф'єва та Шопена.

Техніка гри Р. Рудницького, його біглість пальців, педалізація, гарний м'який удар, — дуже добрі, можна сказати безконкуренційні, або, як колись любив висловлюватися С. Людкевич у Львові „непорочної чистоти". Для нього технічних труднощів не існує, найважчі піяністичні проблеми він розв'язує притьмом, неначе забавку. Безперечно він посідає технічну базу, на якій може розвивати всі дальші мистецькі аспекти і тому можна ставити до нього вимоги найвищої кляси. В цьому розумінні Р. Рудницького не можна вважати вже за дозрілого мистця; він ще молодий, ще мусить психічно скріпнути, змужніти. В його грі ще відчувається шукання інтерпретаційного вислову, шукання за „своїм" репертуаром. На останньому концерті витворилося враження, що найкраще він почував себе в „модерному" імпресіонізмі (Равель), або в Прокоф'єві, на другому пляні в романтичній ліриці (Шопен). Але остаточно цього твердити не можна, бо змушений був грати в неконцертовій залі, на поганенькому інструменті, який навряд чи зміг передати слухачам усі нюанси, інтенції і зусилля молодого мистця. Не зважаючи на те, симпатичний, скромний віртуоз мав заслужений успіх у публіки.

Усі, кому дорога українська музична культура, радіємо появою цієї поважної піяністичної сили, що в недалекому майбутті може зійти на вершини свого мистецтва і там перед світом гідно тримати український прапор, чого йому від серця бажаємо.

Зиновій Лисько

Голландці звільнили 52-ох індонезійських полонених

Гааґа. — Голляндський уряд звільнив внаслідку заходів збоку генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта 52-х індонезійських вояків, що їх схоплено в полон 15 січня ц. р. в морській сутичці між голляндськими нищильниками і індонезійськими торпедними човнами. Голляндці затопили тоді один торпедний човен і пошкодили другий, який проте встиг втекти разом з третім. Голляндці твердили, що велика кількість вояків у тих торпедних човнах була найкращим доказом, що це була спроба висадити їх в Новій Гвінеї для військово - партизанської війни проти тамошньої голляндської адміністрації. Індонезія заперечила цьому, заявивши, що це були „нормальні вправи на індонезійських водах". У Тант заапелював до голляндського прем'єра д-ра Жана де Кейя, щоб той звільнив тих полонених задля створення кращої атмосфери для безпосередніх голляндсько - індонезійських переговорів про долю Західньої Ґвінеї, до якої Індонезія має претенсії, як нібн своєї території. Голляндський прем'єр, пішовши назустріч цій пропозиції, підкреслив, що він звільнив індонезійських вояків у доказ своєї доброї волі для мирного полагодження конфлікту за Нову Ґвінею. Передача полонених відбулась в порті Сінґапуру за посередництвом Міжнародного Червоного Хреста.

● Англійський „червоний декан" собору Кентербері, д-р Гюлет Джонсон заявив в телевізійному виступі, що большевики „дають тілові поживу і вишколюють ум, отже поводяться, як християни". Ця його заява викликала гостру реакцію антикомуністичних кіл в Англії.

Зі спорту

ПЕТЕРСОН ДОВЕРС — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" 3:1

Петерсон, 4. березня 1962. — Останні 14-ті лігові змагання футб. сезону 1961—62 закінчились для „Чорноморської Січі" несподіваною програною зі слабшим суперником, яким був петерсонський футб. клюб „Доверс". Цю чергову несподіванку для нашої дружини спричинив цим разом воротар Ховайло, який мав найслабший день сезону. Одинокі ворота для „Чорн. Січі" здобув Т. Паук.

Після цих змагань „Чорн. Січ" покищо залишилась на другому місці, яке правдоподібно займе чільний кандидат Чіп Ін СК. Кінцеві зустрічі між згаданим клюбом, Марітімом і Ромою вирішать долю 2-го і 3-го місця. Чемпіонат Футб. Ліґи стейту без сумніву припаде італійському клюбові з Петерсону „Рома".

ТАБЕЛЯ ГОР ФУТБ. ЛІҐИ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ
А — кляси в дні 6-го березня 1962 р.

	Гор	Точок	Ворiт
Рома СК	11	20	43:19
„Чорноморська Січ"	14	16	34:26
Чіп Ін СК	10	15	19:17
Петерсон Доверс	10	13	20:22
Марітімо СК	10	11	22:15
Скатс Ам.	13	8	18:32
Айріш Ам. СК	12	7	20:27
Вісла СК	12	4	13:34

ПОРТУҐІЗИ НЮАРК — „ТРИЗУБ" ФІЛЯДЕЛЬФІЯ 1:3 (0:1)

Нюарк, 4-го березня 1962. — До цих змагань зі своїм грізним конкурентом щодо чемпіонату Проф. Ліґи, „Тризуб" виступив в наступному складі: Башеров (Варварук), Бородяк, Рач, Кравець, Віней, Ілай, Штекер, Сахчез, Тот (Длуґош), Манджіні, Маріх, Яковина і Горзелінґ. — 1,500 глядачів, в цьому велика більшість українців з Нюарку і околиці, приглядались цим змаганням, з яких „Тризуб" вийшов переможцем.

Поза позитивним фактом перемоги „Тризуб" цим разом не задоволив грою своїх симпатиків, як це було в попередніх роках з нюарськими суперниками. Вправді цьогорічні португальці підсилились кількома змагунами (Моралес, Пеґорер, Ґрабовскі), однак і „Тризуб" не залишився позаду, придбавши крім Штекера, Тота, Горзелінґа — останньо Моріна і Санчеса. Від цього добірного складу „Тризуба", над яким невтомно працює професійний тренер.

Про перехід змагань, найкоротше можна сказати, що наша дружина грала нервово вже від перших хвилин. Акції нападу, який грав радше дефензивно, були не рішучі, почасті навіть хаотичні. Одинокий Горзелінґ (автор двох воріт), працьовитий і швидкий був найбільшою небезпекою для воротаря господарів — Морсоса. Дефензива „Тризуба". на чолі зі середнім помічником Вінісм, виконала своє завдання. Численні технічні заграння нападу португальців за вимком в двох чи трьох випадках були енергійно розбиті „тризубівськими" дефензивними лініями, яким в допомогу прибували навіть змагуни нападу. Перша половина закінчилась при стані 1:0 (18 хв.) для „Тризуба", що його в підворітьному замішанні здорув Горзелінґ.

В другій півгрі знову Горзелінґ підніс вислід до 2:0, перейнявши головкою наріжний викоп. Португальці знизили стан до 2:1 з карного — стрілив Пеґорер. Останні ворота змагань здобув Манджіні недалеко перед закінченням гри.

Ом. Твардовський

Посмертні згадки

Михаїл ТАРНАВСЬКИЙ, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 209 УНСоюзу в Картереті, Н. Дж., помер 25-го лютого 1962 р., проживши 74 роки. До Б-ва і УНСоюзу належав 46 р. Покійний походив з села Жерава, пов. Бібрка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Кароліну, три зам. доньки: Марію Лукашкевич, Анну Казимир, Софію Теребецьку, двох синів: Стефана і Володимира, трьох внуків та сестру в Зах. Україні. Похорон відбувся 28 лютого 1962 р., з пох. заведення до української церкви св. Марії в Картереті, Н. Дж., при участі Родини, Приятелів, Знайомих і Членів Відділу. Покійного поховано на цвинтарі св. Бертруди в Кольонії, Н. Дж. — В. Й. П.!
И. Ґінда, секр.

Петро ГУЗАР, довголітній член Відд. 414 УНСоюзу в Ст. Петерсбурзі, Флорида, ветеран американської армії, відійшов у Вічність в дні 1-го березня 1962 р., по довгій недузі, на 47-му році життя. Покійний полишив у смутку маму, сина, 2-ох братів і сестру. Похорон відбувся дня 7-го березня 1962 року в Ню Гейвені, Конн, куди тіло Покійного перевезено літаком із Флориди. Покійний похований на цвинтарі св. Лаврентія. — В. Й. П.!
І. Телюк, секр.

Марія ФЕМ'ЯК — членка 387 Відділу УНСоюзу в Виллиментик, Конн., померла передчасно, по довгій і тяжкій недузі в дні 25-го лютого 1962 року, на 39-му році життя. Покійна народ. 1923 р., в селі Созон, біля Нового Самбора в Зах. Україні. До Т-ва і УНСоюзу вступила 1952 р. Полишила у глибокому смутку чоловіка Миколу і трох дрібних дітей. Похорон відбувся 27-го лютого 1962 р., з пох, заведення до церкви св. Марії, а опісля на цвинтар св. Иосафата у Виллиментик, при участі Родини, Приятелів та Знайомих. — В. Й. П.!
В. Олійник, секр.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 17-го БЕРЕЗНЯ 1962:

ЧЕСТЕР, Па. — Квартальні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 156, в год. 7:30 вечора. Проситься про присутність з огляду на передконвенційні справи. — В. Новак, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372, в год. 7:30 веч., в залі Іґел Гол, при 210 Church вул. Пригадуємо довгуючим членам вплачувати свої залеглі вкладки, бо кількамісячна проволока, наражує на суспендування. — П. Шило, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Чорноморська Січ", Відд. 14, в год. 7:30 веч., при 508 — 18-та Евеню. — М. П. Отрок, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні Збори та побір член. вкладок Відд. 397, від год. 3-4:30 по пол. Просимо членів вирівняти залеглі членські вкладки. — О. Штогрин, секр.

НЕДІЛЯ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1962:

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Йосафата, Від. 217, в год. 2:00 по пол., в парохіяльній залі, під чис. 305 Гудсон Еве. Проситься всіх членів прибути на час. — В. Колданський, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Від. 97, в год. 2:00 по пол., в церковній залі, при 45-47 Hope Ave. — М. Мельник, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83, в год. 12:30 по пол., в Укр. Горожан. Клюбі, при 847 Н. Френклін вул. — С. Гаврищ, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 175, в год. 1:00 по пол., в залі Укр. Нар. Дому, при Мартін вул. — С. П. Крупка, фін. секр.

БРИДЖПОРТ, Конн. — Місячні Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 59, в УНДомі, під ч. 500 Галет вул., в год. 2:00 по пол. В програмі Зборів буде вибір заступника делеґата на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. Проситься членів про чисельну участь. — Управа.

САВТПОРТ, Конн. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 84, в год. 4:00 по пол., в приміщенні УНДому, при 279 Кінґс Драйф. На порядку деному багато важних справ, включно із збіркою місячних вкладок. — О. Ґалетій, секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 5, в церковній залі, в год. 5:00 по пол. Проситься вплачувати свої вкладки на час. — Управа.

БОФФАЛО, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 127, в год. 11:30 перед пол., в церковній залі, при Філмор і Онейда вул. Просимо приходити на Збори, вирівняти свої залеглості та брати участь у нарадах. Управа Відділу урядує кожної неділі у вищезгаданому часі і місці. — Управа.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 342, в шкільній кімнаті ч. 2, під церквою св. Димитрія. Повідомляємо Членство і Громадян, що організатором обрано інж. В. Янова, просимо всіх його ввічливо прийняти і йому пособити в організуванні нових членів. — о. Іван Гундяк, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори С-ва Преч. Діви Марії, Відд. 112, в церковній залі св. ап. Петра і Павла, зараз по 2-ій і 3-ій Службі Божій. Запрошуємо членство на Збори, з огляду на вибір делеґата на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. — Управа.

Студійна (Коледжова) Грамота Українського Народного Союзу запевнить вашим дітям високі студії, а з ними краще й багатіше життя. Не зволікайте з забезпеченням ваших дітей!

ТАРЗАН, ч. 4804. Горила атакує!

"YET, WHEN THE GORILLA LUMBERED CLOSER, MY HUSBAND SUDDENLY COLLAPSED--"

"JOHNSON TRIED TO STOP THE RAGING BEAST, BUT HIS RIFLE JAMMED-- AND HAIRY ARMS CLUTCHED FOR HIS THROAT."

— Я знаю, що Чарлз був загально інформований, як стріляти в потребі, — сказала Джюн...

— Але, коли ґорила зближався, мій чоловік нагло занедужав духом...

— Джансон старався затримати розлютовану тварюку, але його рушниця затялася, і волосисті руки вхопили його за горло.